

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

Vår ref.
24/799 - 3

Deres ref

Dato
24.06.2024

Høring av enpersonsutredning om norsk lovregulering av adgangen til å kreve erstatning for menneskerettighetskrenkelseser

Vi viser til høringsbrev 22. mars 2024 og utredning om ovennevnte tema. Likestillings- og diskrimineringsombudet har i henhold til diskrimineringsombudsloven § 5 tredje ledd lovfestet tilsynsansvar med at norsk rett og forvaltningspraksis er i samsvar med FNs kvinnediskrimineringskonvensjon (KDK), FNs rasediskrimineringskonvensjon (RDK) og FNs konvensjon om rettighetene til personer med funksjonsnedsettelse (FDK/CRPD). Vi har i lys av dette tilsynsmandatet følgende innspill:

Vi har merket oss at mandatet for utredningen er avgrenset til å gjelde regulering i norsk rett av plikt til erstatning for krenkelse av Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK) og FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter (SP). At regulering av erstatningsansvar for krenkelseser av disse to konvensjonene prioriteres er det gode grunner til, blant annet at disse konvensjonene har klare bestemmelser om plikt til å sikre effektive rettsmidler.

Samtidig er det slik at plikt for staten til å sikre effektiv realisering av rettighetene følger også av andre menneskerettskonvensjoner som er inkorporert i norsk rett. Vi fremhever i lys av vårt mandat at det følger av KDK artikkel 24 at staten har plikt til å iverksette alle nødvendige tiltak for å realisere rettighetene i konvensjonen. RDK

artikkel 6 gir plikt til å sikre effektiv realisering av rettighetene og «the right to seek from such tribunals just and adequate reparation or satisfaction for any damage suffered as a result of such discrimination»¹. Disse to konvensjonene er inkorporert i norsk rett gjennom henholdsvis menneskerettsloven og likestillings- og diskrimineringsloven.

Av FNs konvensjon om rettighetene til personer med funksjonsnedsettelse artikkel 4 a i følger det at staten har plikt til å iverksette alle lovgivningstiltak eller andre tiltak som er hensiktsmessige for å virkeliggjøre rettighetene i konvensjonen. Denne konvensjonen er foreløpig ikke inkorporert i norsk rett, men den er ratifisert og dermed folkerettslig forpliktende for Norge. Som kjent har regjeringen i Hurdalserklæringen sagt at den vil inkorporere FDK/CRPD i norsk rett, og flertallet i regjeringens ekspertutvalg som ble nedsatt for å vurdere hvordan dette bør skje, har anbefalt inkorporering med forrang i menneskerettsloven jf. Utredning om konvensjonen om funksjonshemmedes rettigheter, Inkorporering i menneskerettsloven, avgitt 15. januar 2024.

Vi anbefaler at lovgiver i tilknytning til lovregulering av erstatningsansvar for krenkelse av EMK og SP, også vurderer om det kan utledes en plikt til å sikre erstatning for krenkelser av KDK og RDK og FDK eller om andre hensyn taler for å regulere i norsk rett en plikt til erstatning for krenkelser også av disse konvensjonene, samt for FNs barnekonvensjon og FNs konvensjon om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter. Vi støtter også det som er uttalt i utredningen punkt 1.2 om at gode grunner taler også for å regulere retten til erstatning ved krenkelser av grunnlovens menneskeretts bestemmelser.

Vi nevner ellers for ordens skyld at vi er enige i synet som kommer til uttrykk på side 64 i utredningen om at Høyesterettspraksis, bla Rt. 2001 s 428 og Rt. 2013 s. 588, taler for at konvensjonskrenkelse av EMK er tilstrekkelig ansvarsgrunnlag for utbetaling av erstatning etter norsk rett. EMK artikkel 13 er altså allerede et hjemmelsgrunnlag i norsk rett for å si at en konvensjonskrenkelse av EMK skal medføre et erstatningsansvar, herunder for å tilkjenne erstatning for ikke-økonomisk tap som følge av en menneskeretts krenkelse. Vi er samtidig også enige i at problemene knyttet til å *operasjonalisere* erstatningsansvar for krenkelse av EMK og SP direktivet basert på EMK artikkel 13 og SP artikkel 2 nr. 3, og en viss usikkerhet

---

¹ [International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination | OHCHR](#)

knyttet til om disse utgjør selvstendige rettsgrunnlag, likevel gjør at det ikke er tilstrekkelig effektivt å basere seg kun direkte på disse, og at tilsier at erstatningsspørsmålet bør reguleres i norsk rett gjennom egen lovregulering.

Til slutt fremhever vi at det følger av Grunnlovens paragraf 92 at plikten til å sikre Norge menneskerettsforpliktelser påhviler alle statens myndigheter. Dette ansvaret påhviler dermed også kommunene. Preventive hensyn taler for at det i lovreguleringen av erstatningsansvar for menneskerettskrenkelser gjøres klart at også kommuner kan ilegges erstatningsansvar for menneskeretts krenkelser de er ansvarlige for.

Vennlig hilsen

May Schwartz
avdelingsleder

Guri Hestflått Gabrielsen
fagdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent, og gyldig uten signatur.